

Wat is het en wat doen we er ermee?

De Kaderrichtlijn Water doelen voor grondwater

Droge KRW materie? Het houdt de gemoederen in Nederland toch wel bezig. De Kaderrichtlijn Water vraagt nogal wat van ons... Maar wat eigenlijk? Hoe zijn we daar in Nederland nu mee bezig? En wat komt er nog op ons af? In dit artikel is dat voor u op een rijtje gezet.

Door Michiel Zijp

Over de auteur

drs. M.C. Zijp is onderzoeker bodem en grondwaterkwaliteit bij het RIVM en secretaris van de werkgroep Grondwater.

INLEIDING

De Kaderrichtlijn Water (KRW, Europese richtlijn 2000/60/EG) biedt een kader voor de bescherming van water, waaronder grondwater. Het KRW doel voor grondwater (vrij vertaald) samengevat is: beschikbaarheid van voldoende grondwater van goede kwaliteit voor een duurzaam en evenwichtig gebruik door de mens en grondwaterafhankelijke ecosystemen.

Dit doel wordt in de KRW uitgesplitst in drie, als maatregelen geformuleerde milieudoelstellingen. De doelstellingen die gericht

zijn op grondwaterkwaliteit zijn in de Grondwaterrichtlijn (GWR, Europese richtlijn 2006/118/EG) verder uitgewerkt. Hier wordt ingegaan op de milieudoelstellingen en hoe dezen in Nederland zijn geïmplementeerd (zie Milieudoelstelling 1).

Bij de eerste toestandbeoordeling bleek er een incidentele overschrijding van een drempelwaarden te zijn voor fosfaat (in stroomgebied (SG) Eems en Rijn), chloride (in SG Rijn) en arseen (in SG Schelde en Eems). In de SGBPen wordt aangegeven dat deze overschrijdingen een natuurlijke oorzaak hebben en er zijn dan ook geen maatregelen voor opgenomen. De normen voor nitraat (in SG Maas) en voor bestrijdingsmiddelen (in SG Eems en Schelde) worden ook overschreden. In de SGBPen staat dat de problemen die daarmee gepaard gaan met behulp van (vooral generieke) maatregelen worden aangepakt⁵. De toestandbeoordeling voor de volgende SGBPen kan er anders

Milieudoelstelling 1. De goede toestand in grondwaterlichamen bereiken en behouden, uiterlijk in 2015 (met mogelijkheden tot uitstel tot 2027).

Grondwater-lichaam

Een grondwaterlichaam (GWL) is het grondwater (verzadigde zone) in een door lidstaten begrensd gebied. In Figuur 1 is een kaart met de huidige indeling in grondwaterlichamen van Nederland te zien. In deze gebieden moet de toestand dus goed zijn.

Goede toestand

De toestand van een GWL is goed als de chemie en kwantiteit op orde zijn. Hierin wordt grondwater niet op zichzelf bekeken, maar als onderdeel van het watersysteem. Figuur 2 laat zien uit welke testen de toestandbeoordeling bestaat. Voor de toestandbeoordeling in Nederland is een protocol ontwikkeld¹. Voor de monitoring ten behoeve van de toestandbeoordeling is een KRW monitoringprogramma ingericht op basis van een vastgesteld draaiboek Monitoring².

Drempelwaarden

Het chemie-deel van de toestandbeoordeling begint met een toets aan drempelwaarden. Drempelwaarden zijn bedoeld om een algemene bescherming van de grondwaterkwaliteit te waarborgen op de schaal van het grondwaterlichaam (inclusief grondwaterafhankelijke kwetsbare objecten, zoals drinkwaterwinningen). Als een drempelwaarde wordt overschreden moet worden onderzocht of de overschrijding 'kwaad kan'. Bijvoorbeeld of er inderdaad een risico

is voor een drinkwaterwinning. Als dit zo is dan is het grondwaterlichaam in een slechte toestand (zie Figuur 3). Lidstaten zijn zelf verantwoordelijk voor de stofkeuze, hoogte en schaalniveau (per GWL, per stroomgebied of land) van drempelwaarden. In Tabel 1 staat een samenvatting van de drempelwaarden die in Nederland zijn vastgesteld. Voor nitraat en bestrijdingsmiddelen zijn in Bijlage 1 van de GWR Europa breed geldende milieukwaliteitseisen voor grondwater vastgesteld. Respectievelijk 50 mg/l en 0.1 ug/l.

Juridische implementatie

De grondwaterlichamen en de verplichting de toestand te beoordelen is juridische geïmplementeerd in het Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water (BKMW)³.

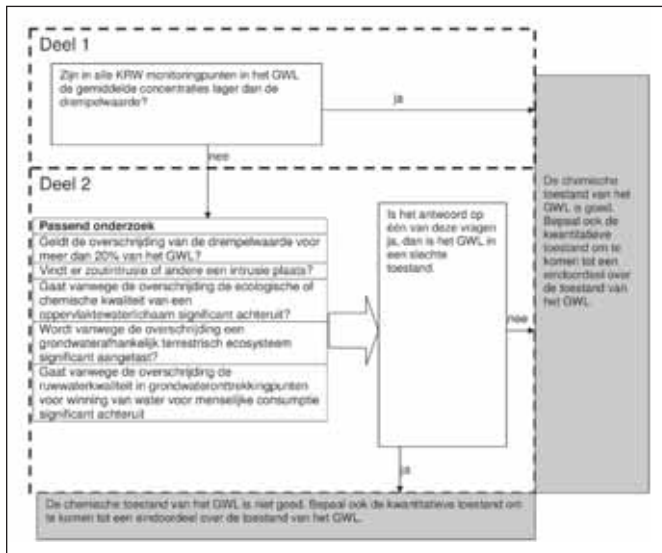
Provincies

Provincies hebben de trekkersrol in het beoordelen van de toestand van grondwaterlichamen. Zij betrekken hierbij andere relevante partijen zoals de waterschappen en drinkwaterbedrijven. Het Rijk biedt de kaders voor de toestandbeoordeling, zoals de protocollen.

Stroomgebied-beheersplannen

Over de toestandbeoordeling moet om de zes jaar in de stroomgebiedbeheersplannen (SGBPen) worden gerapporteerd aan de Europese Commissie. In die plannen zijn ook de maatregelen opgenomen die worden genomen als blijkt dat de toestand niet voldoet. De eerste SGBPen zijn gepubliceerd in 2009, de tweede ronde komt in 2015.

FIGUUR 2. VISUELE WEERGAVE VAN DE TESTEN OP BASIS WAARVAN DE TOESTAND VAN GRONDWATERLICHAMEN WORDT BEPAALD.

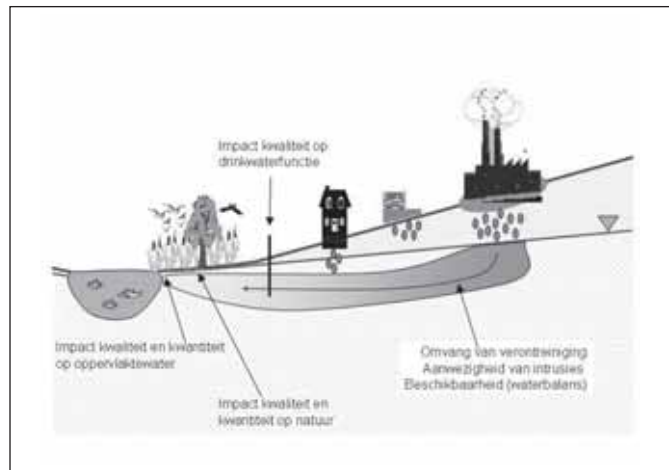
TOT SLOT

En wat is uw oordeel? Is het droog, of loopt u over van de vragen? De Werkgroep Grondwater onderhoudt een website waarop veel informatie terug te vinden is: <http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/kaderrichtlijn-water/grondwater-krw/>.

Overigens kent de KRW ook doelen voor waterbronnen voor menselijke consumptie en andere beschermde gebieden. Dit is niet meegenomen in dit artikel om de omvang te beperken.

LITERATUUR

1. VROM (2009) Voorlopig protocol voor de beoordeling van grondwaterlichamen. www.kaderrichtlijnwater.nl.
2. Royal Haskoning (2010). Draaiboek Monitoring grondwater voor de Kaderrichtlijn Water. 17 feb. 2010. Werkversie. www.kaderrichtlijnwater.nl.
3. Staatsblad (2010) Besluit van 30 november 2009, houdende regels ter uitvoering van de milieudoelstellingen van de kaderrichtlijn water (Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. Jaargang 2010, nummer 15.
4. RIVM (2008). KRW en GWR: Handreiking trend en trendomkering. Rapportnummer 607300006. www.rivm.nl.
5. Stroomgebiedbeheerplannen 2010-2015. Samenvatting Eems, Maas, Rijndelta en Schelde. p.22 http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/kaderrichtlijn-water/uitvoering/nationaal/item_27248/

FIGUUR 2. STROOMSCHEMA VAN DE BEOORDELING VAN DE CHEMISCHE TOESTAND VAN GRONDWATERLICHAMEN, VERDERE INVULLING IS TE VINDEN IN HET PROTOCOL VOOR DE TOESTANDBEOORDELING VAN GRONDWATERLICHAMEN³.

Norm	Functie
Drempelwaarden	Toestandbeoordeling op de schaal van grondwaterlichamen. Biedt algemene bescherming ook voor de aanwezige kwetsbare objecten. Niet voor toetsing van elk willekeurig monitoringpunt in een grondwaterlichaam, maar alleen voor de punten uit het KRW monitoringprogramma.
Interventiewaarden	Beoordeling of een verontreiniging ernstig of niet ernstig is. Als de concentratie in een volume van tenminste 100m ² porieverzadigde bodem boven de interventiewaarde is, dan is de verontreiniging ernstig en moet in principe worden gesaneerd.
Streefwaarden	Bepalen tot welke concentratie in theorie teruggesaneerd zou moeten worden.

TABEL 3. FUNCTIE VAN VERSCHILLENDE NORMEN VOOR GRONDWATER OP EEN RIJ.